

Debreczeni Független Újság

pártoktól független politikai napilap.

ELŐFIZETÉSI ÁR:
Helyben: Vidéken.
Egy hóra. . . . . 1 kor. Egy hóra. . . . . 50 fill.
Negyedévre . . . . . 3 „ Negyedévre 4 „ 50 „

Felolvasó szerkesztő:
SÍPOS BÉLA.
Kiadók és laptulajdonosok:
HOFFMANN és KRONOVITZ.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
DEBRECZEN,
Piacz-utca 47. és 49. szám.

A kamara közgyűlése.

Szabó Kálmán a kereskedelmi politikáról.

— Saját tudósítónktól. —

Debreczen, nov. 15.

A debreczeni kereskedelmi és iparkamara népes közgyűlést tartott tegnap délután, székháza tanácskozó termében. Nemcsak a debreczeni, de a vidéki tagok is nagy számmal jöttek be a közgyűlésre.

Ritkán képezi tanácskozás tárgyát annyi érdekes, fontos és jelentős ügy mint amilyenek a kamara közgyűlésének napirendjére ki voltak tűzve.

Az elnöki tisztet Szabó Kálmán orsz. képviselő, az előadói tisztet Szávay Gyula titkár, dr. Rédei Rezső segédtitkár és dr. Rác Lajos fogalmazó látta el.

Az érdekes ülés lefolyásáról tudósítónk a következőkben számol be.

Kossuth Ferencz politikája.

Napirend előtt általános figyelem között állott fel szólásra Szabó Kálmán országos képviselő.

— Mielőtt a közgyűlés napirendjének tárgyalására áttérnénk — mondotta Szabó Kálmán — szükségesnek tartom a gyűlésen megjelent igen tisztelt kamarai tag urakat, mint kik a közgazdasági ügyek iránt mindig lelkes érdeklődést mutattak, egyes és a jelenlegi kormány munkaprogramjába felvett fontos közgazdasági kérdésekről tájékoztatni.

A kis- és nagyipar. — A mezőgazdaság.

Mondhatom igen tisztelt uraim, hogy nem volt még Magyarországon kormány, mely az ország közgazdasági érdekeitől annyira át lett volna hatva, mint a jelenlegi. Nem kívánok e teremben politizálni, de amennyi a dologhoz tartozik, el nem kerülhetem.

Ismeretes, hogy amikor a törvénytelen kormány után az uralkodó és a nemzet vezetői között a megegyezés létrejött, a jelenlegi kormányunk főleg három sarkalatos tételben foglalta össze kormányzasi programját.

Első pontja az alkotmány pontjainak megszüldésére, második gazdasági érdekeink és viszonyaink rendezése Ausztriával, a harmadik sarkalatos pont szociális természetű, melynek végeredménye az általános választói jog megteremtésében fog kiesücsösödni.

Az első kérdés tisztán politikai lévén, azzal — mint előrebocsátottam —

nem fogok foglalkozni, ellenben a másodikkal annál többet. Gazdasági életünk fejlesztésének, fejlődésének kérdéseire nézve kereskedelmi kormányzatunk oly behatóság, gyökeres intézkedéseket tett, amelyekben méltán megnyugodhatunk.

Mi, akik figyelemmel kísérjük hazánk közgazdasági életét, tudjuk, látjuk, hogy egyetlen kormány sem volt még annyira áthatva a fontos, gazdasági kérdésektől, mint a jelenlegi. Kormányunk érzi azt a nagy veszedelmet, amely országunkat az évről-évre növekedő kivándorlási mozgalmal fenyegeti. Ebben az esztendőben mintegy 100.000 ember hagyta el hazánkat. — Olyan szám ez, mely méltán ejt bennünket kétségbe. A belügyi kormányzat nincs abban a helyzetben, hogy ezt erélyes intézkedésekkel megakadályozza, mert ez szabad államban lehetetlen. De gondja lesz a kivándorlásra ingerlő ügynökök szigorú megbüntetésére.

Arra törekszik jelenlegi kormányunk, hogy a kivándorló munkásokat idehaza tartsa s részükre keresetet adjon. — Ezt pedig csak úgy érheti el, ha a kis- és nagy ipar megszüldésére hathatós eszközökkel munkálkodik.

Erre szolgál az iparfejlesztési törvényjavaslat. Hivatva lesz ez a törvény népünk keleti indolenciáját megszüntetni s a vállalkozás, üzletalapítási vágyát felkelteni. Azzal óhajtja elérni eme munkáját, hogy a kis és nagy ipart megfelelő államszegélyvel látja el.

A jövő évi költségvetésben már 2.400.000 koronát irányzott elő erre a célra, amelyből az a szándéka, hogy a segélyezésre alkalmas vállalatok alapítójának 33 százalékát nyujtsa segélyül. A segélyezendő vállalatok üzleti formájának a szövetkezés módját tartja a kormány legszerencsésebbnek s ezért támogatás főleg csak ily alakban remélhető. Tagadhatatlan, hogy egyes kisiparok ezzel veszendőbe mennek, de a világversenyyel szemben csak erős nagyiparral szállhatunk sikra.

A kereskedelmi kormányzat kezdeményezése folytán az összkormányzat is behatóan foglalkozott az iparfejlesztés nagy eszméjével és erre a célra 400 milliót szándékozik előirányozni. — Ez oly nagy összeg, hogy szükség esetén a kormány elmehet a legvégsőig is és a tervbe vett 33 százalék segély helyett 50 százalék segélyt is folyósíthat.

De nem feledkeznek meg a kormány a mezőgazdaságról sem. — Tőle telhető minden eszközzel a földmívelés felvirágoztatásán fog dolgozni. Nyugton lehetnek tehát az agráriusok, mert a kormány ipari aktívái nem esnek a mezőgazdaság kárára. Kormányunk azon az elven áll, hogy az ipar nem minden, szükségünk van a mezőgazdaságra is.

A sztrájk törvényről.

Ki kell térnünk ezek kapcsán a kormány egy másik üdvös munkájára a *sztrájk törvényre*. Alig van vállalkozás, melyet a sztrájk meg ne zavarna. Ebbe azonban bele kell nyugodni akár kis iparosnak, akár nagy iparosnak, akár mezőgazdának. Ez olyan dolog, amely benne van a levegőben. Ezt megakadályozni nem lehet, hacsak nem *jogtalan*. Ezért kell megalkotni a sztrájk törvényt, mely míg egyfelől a munkások érdekeit, addig ellensúlyozó részében pedig a munkaadók érdekeit szolgálja.

Ezeket kívántam elmondani. És mint az elmondottakból is látható, teljes nyugalommal és meglepedéssel nézhetünk kormányunk működésére. Nem azért mondom ezt, mert a függetlenségi és negyvennyolcas elveket valló párt — melyhez nekem is tartozni szerencsém van — elnöke (éljenzés) a kereskedelmi miniszter, hanem azért, mert oly magos nagy iparfejlesztési politikával rendelkező férfi, mint Kossuth Ferencz (hosszantartó éljenzés) ül a kereskedelmi kormányzasi székben és azért, mert oldalán oly nagy szak-tudásról bíró államférfi áll mint: Szerényi József. (Leikes éljenzés.)

Elnöki előterjesztések.

Napirend elején az elnöki előterjesztések során bejelentésre kerültek az elnökség intézkedései a miskolci kamara 25 éves jubileuma ünnepére, az osztrák-magyar bank debreczeni fiókja jubileuma, az acetylén-szabályrendelet, az osztrák-magyar bank váltóbirálói stb. ügyében. A számvevő bizottság jelentést tett a negyedéves pénztár és illetékvizsgálatról, mely teljes rendet talált.

Dr. Rác Lajos előadása.

Napirend során dr. Rác Lajos fogalmazó kiválóan érdekes előadást tartott a kisiparosok árgyezményeiről és a munkásokkal közös munkabérszövetségekről. Az előadás, mely a kamara megbízásából végzett beható tanulmányon alapszik, a kamarai jegyzőkönyvek mellékletei közt meg fog jelenni.

A napirend.

A titkári ügyforgalomról tett jelentés után a fakivitelünk szabályozása tárgyában a közgyűlés elfogadta az elnökség azon javaslatát, miszerint fával dolgozó iparosaink országos szövetségbe egyesítése iránt a miniszter urhoz felterjesztes intézkedések s a mozgalomhoz való esatlakozás iránt a többi hazai kamara is megkeressék.

A rendkívüli mérvű vasuti waggon hiány tárgyában sürgős enyhítő intézkedésekért felterjesztést intézett a keresk. minister urhoz. (Mint ezt tegnapi lapunkban részletesen közöltük.)

Sirolin

Emeli az étvágyat és a testet, megszünteti a köhögést, vildáskot, éjjeli izmáskot.

Tüdőbetegségek, hurutok, számar-köhögés, skrofulozis, influenza

ellen számtalan tanár és orvos által naponta ajánlva.

Mint hogy értéktelen utánzatokat is kínálnak, kérjem mindenképpen „Roche” eredeti csomagolást.

F. Hoffmann-La Roche & Co. Basel (Sv. J.)

„Roche”

Kapható orvosai rendelésre a gyógyszerárakban. — Ára üvegenként 4.— korona

Szakoktatási ügyekben: a debreczeni mestertanfolyamok, a kerületbeli ipari és háziipari tanfolyamok, a debreczeni iparos tanonciskola szervezeti reformja az iparos tanoncoktatásnak általában reformálásának kerültek tárgyalásra.

A hadsereg bakkancsszállításának 1907. évi kiosztása tárgyában a közgyűlés tudomására hozott, hogy a kerületbeli kisiparosság 1900 bakkancsra kapott megrendelést.

Kiállítási ügyekben a közgyűlés annak széles körben való kihirdetését határozta el, hogy a jövő évben Pécsen országos ipari kiállítás lesz, amelyen való részvételt a kamara iparosságára nézve ajánlatosnak tartja.

Pártolását mondotta ki több társakamara által kezdeményezett különböző közérdekű mozgalomnak pl. az állami ipari iskola végzett növendékeinek egy éves önkéntesi szolgálata, a fogyasztási szövetkezetek hatósági támogatása ellen, stb.

Az ugocsa megyei kéményseprési szabályrendelet ellen beadott felebbezés tárgyában, s egy vidéki kéményseprő mester iparjogának régi realjogul leendő igazolása tárgyában véleményt mondott.

Véleményt alkotott Tiszalók vásáráthelyezésére.

Nagybocskó új vásárai.

Nagybánya és Szolnok helypénzszabályzata.

Niregyháza piaci rendtartása tárgyában.

Egy debreczeni pénzügyi intézet kéziratos logizlet berendezése tárgyában a szedhető díjak mérvét illetőleg tett javaslatot.

Több iparjogi vélemény megállapítása után az ülés az esti órákban véget ért.

Segélyezések.

Számos államsegélyes kérelmet pártolólágg terjesztettek a kereskedelmi miniszterhez. A debreczeni pincér szakiskolának 200, a szolnoki iparos tanfolyamnak 400 koronát szavaztak meg.

Az ülés a késő esteli órákban ért véget.

Wekerle a királynál. Wekerle Sándor miniszterelnök tegnap este Bécsbe érkezett. A király, mint Bécsből távira-

tozzák, ma délelőtt tizenegy órakor kiballagáson fogadta Wekerlét. A mai audien-
cián dől el, hogy mikor jó a király Bu-
dapestre és mikor lesz a delegáció. Való-
színű, hogy az eredeti megállapodás sze-
rint a király e hó 20-án érkezik a magyar
fővárosba. Meg fog jelenni ő felsége a
Szépművészeti Múzeum megnyitására, az
Andrássy-szobor leleplezési ünnepségen s
a Szent-István-bazilika zárkölételénél.
Délben már a budai várkapitányság is
megkapta a telefonikus értesítést, hogy a
király a jövő hét valamelyik napján Bu-
dapestre érkezik és hosszabb ideig itt fog
tartózkodni. A várkapitányság azonnal hoz-
záfogott a szükséges előkészületekhez s
azért a várpalota terméi mátlól fogva a
közönség számára zárva maradnak.

Négy perces ülés.

A képviselőházban.

— Távirati tudósítás. —

Budapest, nov. 15.

A mai ülést délelőtt tizenegy órára tűz-
ték ki, de a képviselők hiányában nem
lehetett megnyitni. Végre fél tizenkettőkor
vagy ötven képviselő jelenlétében Navay
Lajos elnök megnyitotta az ülést.

Gróf Apponyi Albert vallás és köz-
oktatásügyi miniszter: Latz Károly ha-
gyatékának megvételéről és a Ráth György
muzeumnak az állam részére való beszer-
zéséről szóló javaslatot terjesztette be.

Hoitsy Pál, a pénzügyi bizottság elő-
adója: A bizottság általános jelentését
nyújtja be.

Gróf Apponyi Albert: A miniszter-
elnök nevében kéri, hogy pénzügyi bizott-
ság jelentését és a költségvetését a jövő
esütörtöki ülésre tűzzék ki. (Helyeslés.)

Elnök: Javasolja, hogy a Ház leg-
közelebbi ülését nov. 22-én délelőtt tíz
órákor tartsa s annak napirendjére a pénz-
ügyi bizottság jelentését és a költségve-
tését tűzte ki.

Ez ülés a megnyitás után négy perc-
cel véget ért.

A nagy ur fája.

Irta: Iris.

Hol felhőkkel ölelkeznek a hegyek, szép Lengyelország délnyugoti határán, a magyar Beszkidek hegycsoportjában, hol minden hegycsucs, minden szikla mara-
dandó emlékét hordja a nagy események-
nek; most is ott áll a kis falu a nagy
kámány (nagy kő) aljában, annak a kis
hegyi patak partján, mely ha kijut a
hegyekből, tavasz-időben megsemmisülés-
sel fenyegeti az egész határt. Olyan ez a
falv, mint századokkal azelőtt volt; azok
az egyszerű házak még kisebbek: alig
van ujkorbelt épület két-három, melyeket
a nagy városok lakói is háznak nézné-
nek talán

A hegyek réme, a kámány felől jövő
vihar nagy pusztítást vitt végbe 190. ta-
vaszán a kis faluban, a vármegye által
épített kőhidat, melyért évekig járt a fa-
lusi deputáció — nyom nélkül sodorta
el; — a templom tornyáról a keresztet
ledobta megtepte az apró házak szalmás
tetejét. — alig vetették el a térlől meg-
maradt apró kruplót — földdel együtt le-
hozta a kis völgybe, s vitte-vitte a meg-
áradt patak a nagy vizekbe a megsemmi-
sülés felé; — de legnagyobb kára Iván
bácsinak volt, kinek házikóját — mely a

Napoleon háboruja óta a Rákóczi öreg
fájához támaszkodott — ledöntötte a vi-
har, helyesebben, az öreg fa támaszkodott
most a házra, nem bírva már a terhét,
— ledől s összezúzta Iván bácsi féltett
kincsét, ősapjáról maradt egyetlen vagy-
onát, — s mikor elvonult a vihar, s látta
az öreg, hogy nincs a nagy fa, nincs
háza, hol pihenésre hajthassa fejét visel-
tes gubájával s érván maradt unokájával
elhagyta a falut, — a hegyeknek vette
utját ott hagyván minden buját s keser-
vében a falut is.

Elmult a nyár, elmult az ősz, a
Kárpátok hideg szele a tél közeledtét
hirdette, mikor egy vasárnapi délután a
tisztelendő a vármegye nagy pecsés le-
velét olvasta ki a népnek, elmondván,
hogy a vármegye hajlandó a község régi
óhaját teljesíteni, megépíttette az iskolát,
de első feltétel, hogy a község adjon in-
gyen telket, — mert az másként nem
lehet,

Volt aztán nagy tanakodás, hisz az
Isten csapását még ki sem heverte a falu,
az árendásnak tartozik minden ember,
hogy volna lehető telket adni a várme-
gyének? Volt azonban szóvivője a falu
tanácsának a kurátor, ki arról kezdett be-
szélni, hisz ott van az Iván bácsi telke,
kidől onnan a Rákóczi fája is, a háznak

A tanítók a képviselőkből.

A böszörményiek feljajdulása.

— Saját tudósítónktól. —

Debreczen, nov. 15.

A hajduböszörményi tanítók ma a
következő köriratot küldték meg a kép-
viselőház tagjainak.

Mélyen tisztelt képviselő Ur!

A legnagyobb mérvű anyagi nyo-
morúságban, a kétségbeesés szélén emel-
jük fel esdő szavunkat Mélyen tisztelt
Képviselő Urhoz, mint akinek férfui bá-
torságát, igaz hazafiai érzését, a nemzeti
kultúra és azok munkásai iránti rokons-
zenvét ismerjük, kérvén: méltóztassék a
néptanítók ügyét, ami személyi ügyünket,
de egyszersmint a nemzet eminens kultur
ügyét pártfogásába venni.

Ide s tova 40 éve, hogy a tanítóit
fiz. minimuma megállapított, mely ez-
előtt 14 évvel csak feldozást nyert. Azóta
a megélhetési viszonyok megdrágultak,
mintegy megnégyszereződtek, sőt azóta a
minden közdologban sáfárkodó tényezőnek
fizetése megháromszorozódott, csak mi
maradtunk a 3—400 frtnál, mi hagyat-
tunk nyomorban: tanítók — és ezzel
együtt sorvasztatott a népnevelés ügye,
mert mi hivatásunknak a szó nemes és
teljes értelmében az anyagi gond miatt
nem élhetünk.

Sokat és sokszor gondolkoztunk mi
azon miért van ez így? Nagy számunk
csak nem lehet ok, hiszen a katonatisz-
tek, kik semmi produktív hasznot béké-
ben nem tesznek, sokkal többen vannak;
mégis fizetésük évről-évre emeltetik.

Mi más következtetésre jutni nem
tudunk, minthogy politikai okot keresünk
és ezt ott találjuk a hagyományos osztrák
politikában, melynek érdeke az, hogy a
magyar nép maradjon a műveltség alsó
fokán, nehogy emelkedvén nemzeti ellen-
állása erősödjék és hazája istentől rendelt
természetes jogát a függetlenséget az
eszme, a fölvilágosodás, a műveltség fegy-
verével kivívja.

Nem csodálkozunk mi mellőzteté-
sünkön míg a régi „hüségese“ rendszer
bécsi hájjal kenettjei voltak a kormányon;
de esodálkozunk ma, midőn ott van a ha-

még romjait is tűzbe hordták a gyerekek,
a kis kertet benőtte a gaz, s a mi a leg-
főbb, Iván bácsi elvándorolt, elveszett,
hol is élhetne egy olyan öreg s mégis
csak a falunak lehet jussa az elhagyott
telekhez.

De hátha még él? — hisz akár ő,
akár unokája a Jankó még előkerülhet-
nek, hol adjanak telket nékik? S amint
ekként tanácskoznak — lépett be az ura-
sági erdész, s meghallván a tervezetést,
beszélte el, hogy Iván bácsit a szakadék
hegyekben látta alig három hete, s azt
hiszi, hogy ott a nagy sziklák alatt huzta
meg magát, mert még jó erővel ment föl-
felé a hegyen s galyfát vitt vállain.

Volt is öröm a gyülekezetben; hatá-
rozatba ment, hogy fölkeressék az öreget
s a templom kasszából (ha a püspök is
megengedi) 100 koronát adnak az elha-
gyott telekért.

A következő vasárnapon három irány-
ban széledtek el a megbízott tanácsosok,
felkeresendők Iván bácsit, s egymás kö-
zött megállapodtak abban is, hogy a régi
elavult harangláb deszkáiból — a pap
háza mellett, hová a víz is felszokott jár-
ni, majd összeütnek az öregek egy kis
hajlékot.

Az urasági tavagás szélén, ott a
Máni sziklánál meg is találták az öreget

talmas függetlenségi párt vezéreivel, mely párt már 1898-ban legalább is 1200 korona fizetést követelt a tanítóknak.

Ne hagyja M. t. képviselő ur magát megtéveszteni, hiszen az egyének sérelme itt kevesebb, mint a nemzeti nénevelés szenvedése, de legnagyobb a következmény, mely a mi elkeseredésünk után a közéletben támad. Mert a csalódás tette serkent, a tett pedig, melyet a keserűség vezet — kiszámíthatatlan eredményeket szül.

Hiszzen lehetlent nem is kívánunk! Kívánjuk:

1. Hogy a hazafias tanítók az állami tisztviselők X. és XI-ik fizetési osztályába bevétessenek.

2. A nem állami tanítók fizetése államsegélylyel azon összegre kiegészíttessék.

3. Az iskola államosításával, vagy a nem állami tanítónak az állami iskolához kineveztetésével a tanító előbbi szolgálata a fizetésnél betudassék.

Mélyen tisztelt Képviselő Ur!

Nem szólva a munka ideális megítéléséről: hát nem érdemel a népnek nevelője, a népnek tanítója annyit mint aki 8 osztály végzése után kataszterhez, vagy más helyre jut?

A jegyzői tanfolyamokig 6 középiskolai elővégzettség után jutottak egyének a jegyzői állásra. Ezeknek az uraknak fizetése — kortes számításból — a Tisza kormány által 2000 koronára emeltetett, pedig minden külön munkájokért pénzt kapnak, mely a törzsfizetést megkészezi. Mi pedig kik magasabb képzettséggel nyomorult fizetéssel, de lángoló elvűséggel, a jobb jövőbe bizva, elvünkért és azok képviselőiért küzdöttünk — nem kortes dolgunk — de nénevelői meg és kiérdemelt munkánkért tovább is színlődünk? Hol itt az igazság?

Mi tetteket kérünk és így kenyeret követelünk! Jogunk is van hozzá. Méltóztassék figyelembe venni, hogy ezreit ismerjük az egyéneknek, kik elhagyván a tanítóképzőt, vagy kiszolgálták a 12 évi katonai szolgálatot, vagy azok a kik a közökt. miniszteriumban szolgáltak, továbbá vasuti kocsisítók, lámpagyújtogatók és a mi tanításunk folytán — 4 polgáriról

két favágó társaságában, a téli keresmény, az erdőirtás, a fizetendő rész felett beszélgettek, s a kis 10 éves Jankó rakta a tüzet egy rozoga ódon vasfázék alá. A kurátor és két társa nagy örömmükben — jövetelük célját el nem árulva — csak azt mondták, hogy a falu látni kívánja, csak jöjjön, megsegíti az Isten. Bár sokat kellett nógatni az öregot, de mégis sikerült magukkal vinni őt, s Jankó is ment az öreg után.

A hegyek csucsáról visszaverődő napfény még kellő világot tartott, mikor a faluba ért a kis csapat s nehogy az Iván bácsi telkéhez érjenek, a papiházhoz igyekeztek, kerülni óhajtván a fájdalmat, melyet érezhetne az öreg, ha látná elpusztult háza helyét, honnan az utolsó fadarabot is elhordta már a gyerek. De az öreg megelőzve jó szomszédai akaratát, látni kívánta a helyet, honnét elvándorolt, mint egykor a nagy Rákóczi, mikor a kidőlt fa helyén megnyergeltette utolsó utjára lovát, ott nőtt a fa, hol lóra ült, a nagy ur, azért volt ez Rákóczi fája, ugy beszélt ezt a falu minden véne, így tudta ezt Iván bácsinak még a nagy apja is, aki pedig a Napoleon féle háboruban vitézségi érdemet kapott.

Szomorúan, nagy keserűvel nézte az öreg a kidőlt fát, míg Jankó a ház ma-

vizsgáztak — nevetve mondják szemünkbe, hogy az ő alapfizetésük 1400 korona igazság-e ez? Ezt kérjük M. t. képviselő urtól.

Ha nem annak tartja segítségnek míg nem késő. Nehogy 30.000 ember politikai öntudatra ébredve sulyt adjon elkeseredésének, mely eredményében megváltoztassa a parlament szintjét és a választás térképét!

Ennyit akartunk mélyen tisztelt képviselő urral közölni: kérve ismétlem: tegyen miértünk nyomorult páriáért, hiszen ez az állam, melynek mindenre van bőven pénze még a lelki nyomorult darabant kirendelteknek, s a Bach-huszároknak nyugdíjára is, legyen pénze a nemzetfentartó munkásság, a néptanítás fizetésére is.

Ez a tisztelettel kiejtett végső szavunk! Részedezésünk meghallgattatását ismételve kérve vagyunk

Hajduböszörmény, 1906. nov. 11.

igaz szolgálai

a hajduböszörményi tanítók.

Hatósági cseléd-elhelyező intézet Debreczenben.

Mozgalom a háziasszonyok körében.

— Saját tudósítónktól. —

Debreczen, nov. 15.

A cselédmizériák megszüntetése céljából érdekes mozgalom indult meg Debreczenben. A háziasszonyok, akiknek az otthon körében különösen a cselédek adnak okot a boszankodásra, tömörülni akarnak, hogy Debreczenben is, mint a más nagyobb városban hatósági cseléd elhelyező intézet állíttassék fel.

Kétségtelen, hogy igazuk van a háziasszonyoknak. Soha annyi baj ninesen semmivel, mint a cselédekkel, akik nem tesznek egyebet, mint kéthetenkint a helyüket változtatják. — Ennek a mizériának nem más az oka,

radványait keresve hirtelen egy vékony galy ötlött szemébe, amely a kidőlt fa gyökeréből alig három arasznyi magasban állott s látszott a kis fának levelén, hogy az is tölgy, mint az öreg fa, amelynek gyökeréből nyerte életét s örömmel kiáltott:

— Nagypám nézze csak — ne buljon — kinő a fa megint!

Iván bácsi a gyerekhez sietett s miután meggyőződött, hogy a kis galy az öreg fagyökér hajtása — térdre esett — könyvelt szemekkel, mintegy megifjodva, egyik kezét ég felé emelé, jobbjával a galyat fogva, örömeinek adva kifejezést.

— Emberek — mondá, — meglátjátok: a nagy Rákóczi feltámad!

Az összesereglett nép meghatva csodálta Iván bácsi ihletét s hogy örömet fokozzák, elmondották a község határozatát, hogy 100 koronát kap a telekért s még egy kis házat építenek neki a víz partján s hozzátette a szenátor:

— De bekerítjük a kis fát, hogy nőjön Rákóczi emlékének; de már akkor Iván bácsi könnyei megeredtek s a mikor nagysokára szóhoz jutott, ég felé emelé szemét, mondá:

— Tudtam, tudtam, hogy Rákóczi nem hagy el engemet!

mint a cselédhelyező intézetek helytelen volta.

A lanyha hatósági ellenőrzés a cselédleányokat a cselédszerzők kényekedvének teszi ki s így történik, hogy a ma elhelyezett szobalányt vagy szakácsnét két hét múlva a cselédszerző más helyre csábitja.

Ezzel fennáll az az eset, hogy a háziasszony cseléd nélkül marad, a cselédleány pedig újabb közvetítési díjat kell, hogy fizessen a helyszerzőnek.

Minden városban megvan ez a visszasság. A város nagyságától függ, hogy a mizériakon milyen módon segítenek.

Budapesten és néhány nagyobb vidéki városban a hatóság vette a kezébe az ügyet s felállította az elhelyező intézetet, amely különösen a székely leányokat — akiről tudvalevő, hogy igen megbízható cselédek — adja uri családok szolgálataiba.

A debreczeni urasszonyok mozgalma a városnál és Wessprémy Zoltán főispánnal is visszhangra talált. A város készséggel fog belemenni az elhelyező intézet felállításába.

Mint értesülünk, Debreczen város társadalmának néhány előkelő hölgy tagja a városháza nagytermébe ankétre hívja össze a háziasszonyokat. Az értekezleten a cselédmizériák megszüntetésének módozatáról fognak tárgyalni s egyben elhatározzák, hogy az illetékes köröket felhívják a hatósági elhelyező intézet mielőbbi felállítására.

Ha a debreczeni urasszonyok ezt megcsinálják, két célt érnek el.

Amellett, hogy cselédek állandók lesznek, meg lesznek mentve az örökös zaklatástól. Másrészt egy nemes akció szolgálatába szegődnek, a mennyiben megátolják annak a több ezer leánynak kivándorlását, a kik munka híján idegenben kénytelenek foglalkozást keresni.

A statisztika legutóbb is kimutatta, hogy különösen a székelyföldről több ezer dolgozó leány ment ki Romániába munkát keresni. Ha ezeken a szerencsétlen páriákon segíteni fognak a debreczeni hölgyek, csak dicsegetésre fog válni ez a jótékonyság.

A komoly akciónak meg lesz az eredménye. Rövidesen fel lehet állítani a hatósági cseléd elhelyező intézetet.

Nagy gázrobbanás Budapesten.

Szerencsétlenség egy bérházban.

— Express tudósítás. —

Budapest, nov. 15.

Ma déli 12 órakor a Teréz-körút és Podmaniczky-utca sarkán levő bérházban, mely a máv. tulajdonát képezi, nagy gázrobbanás volt, melynek négy sübesültje van.

A robbanás Dick Izidor szállító üzletében történt, ahol a Podmaniczky-utca

1. szám alatt levő Geisler-féle gázszerező üzletének egy Barok Oszkár nevű szereplője a gázcsöveket javította.

Egy luszttert tett fel a menyezetre, de mert nem érte el, Házl János üzleti alkalmazottat küldte fel a létrára. Ebben a pillanatban eddig ki nem derített okból történt a robbanás, amelynek oly ereje volt, hogy az üzletet teljesen szétrombolta, a jobbról és balról levő Breuer nővérek tőzsde és Cserna Károlyné gyümölcsüzletében is nagy károkat okozva. A robbanás következtében súlyosan megsérültek Dick Izidor szállító, Házl János üzleti alkalmazott, Barok Oszkár szerező és egy szerelő.

A kerületi mérnök megállapította, hogy a háznak egyik főfala is megrepedt és most határozottan afőlött, vajjon a lakókat ki kell-e lakoltatni.

A rendőrség részéről Pászvány rendőrfogalmazó és dr. Dimitri János orvos jelentek meg, a sebesülteket a mentők szállították a Rókus-kórházba.

A negyedik sérültet, Hirsch Ilonát, aki csak ijedtében esett össze, a mentők a helyszínén hagyták.

Csokonai emlékezete.

Két ünnepség.

— Saját tudósítónktól. —

Debreczen, nov. 15.

Csokonai Vitéz Mihálynak, a meleg szívé, mézédés szavu lantosnak emlékét ünnepli szombat, 17 én Debreczen közönsége. Hódolattal emlékezik meg róla a Csokonai kör, azonkívül az iskolák. A Csokonai kör szombat délután 5 órakor a Bika dísztermében rendezti ünnepélyét a következő műsorral:

1. Nyitány. Csokonai dallamokból összeállította Rác Károly; előadja Rác Károly zenekara.

2. Megnyitó beszéd. Mondja Géresi Kálmán, a Csokonai kör elnöke.

3. A tihanyi ekhóhoz. Férfikarra át írta Mácsai Sándor; előadja a városi dalegylet.

4. A magánosokhoz. Irta Csokonai; szavalja Lukács Juliska urnó, a városi színház művésznője.

5. A debreczeni lunátikus. Irta és falolvassa dr. Csűrös Ferenc, a Csokonai-kör választmányi tagja.

6. Csokonai szól. Költemény; írta és felolvassa Oláh Gábor, a Csokonai-kör tagja.

7. A csikóbrós kulacshoz. Férfikarra átírta Mácsai Sándor; előadja a városi dalegylet.

Másnap, vasárnap délelőtt a tanítóképzede növendékei rendeznek ünnepélyt a következő programmal:

1. Csokonai induló (nyitány); előadja a tanítóképzőintézet zenekara Karakas István, 46. tk. vezetése alatt.

2. Csokonai emlékezete. Irta és felolvassa Madar Dezső 46. tk., a Csokonai énekkar elnöke.

3. Esküvés. Előadja: a Csokonai énekkar Dávid Mihály 46. tk. praesens vezetése alatt.

4. Csokonai. Irta Lukács E., szavalja Kaesó Ignác 36. tk.

5. Solo; Soirées de Budapest, Oscar Rieding. Előadja Karakas István 46. tk., Saja Antal 36. tk. zongora kísérete mellett.

6. Tihanyi Ekhó és A csikóbrós kulacshoz, előadja az énekkar.

7. Török induló (záradékul) előadja az intézet zenekara.

A rosszul kezdett gyöngy-élet.

Kiverték a szemét.

— Saját tudósítónktól. —

Debreczen, nov. 15.

A Hajnal korcsma kedélyes jelenetnek volt színhelye tegnap Hajduböszörményben. Részeg legények úgy elverték egyik cimborájukat, hogy a szeme világát is elvesztette.

Stáhn Mihály 21 éves monostorpályi lakos az áldozat. Tegnap Hajduböszörménybe ment sorozásra, ahol be is vették katonának. E feletti örömeiben meginvitálta barátait a Hajnal korcsmába egy kis borozásra.

Vigan folyt az ivás, és ahogy ürültek az üvegek, úgy emelkedett a legényekben a virtus. Nagy volt Stáhn Mihálynak is a bátorsága és egyszer minden bevezetés nélkül azzal lepte meg barátait, hogy ő Felső-Józsán született.

A hajdumegyei paraszt legényeknél ez a kijelentés felhívás keringőre. Azt teszi körülbelől, hogy az a legény a csárdában, aki ezt mondja.

A legényeknek sem kellett több. Neki rohantak Stáhn Mihálynak és irtozatosan elverték. A fején egy tizenkét centiméteres sebet ejtettek, a bal szemét pedig kiütötték.

A félholtra vert legényt beszállították a közkórházba, ahol ápolás alá vették. A veszekedők ellen a debreczeni királyi ügyészség megindította az eljárást.

Színház.

Műsor.

Péntek Bolond operette.

Szombat Csokonai prólóg, utánna Az asszony színmű, Csokonai születésének évfordulója alkalmából.

Vasárnap délután Kis herceg operette.

Vasárnap este A mádi zsidó életkép ujdonság.

Vasárnapi előadások. Vasárnap két előadás lesz. Délután 3 órakor mérsékelt helyárrakkal színter kerül Lecoq bájos zenéjű operettje, a Kis herceg, a czimszerepben Zilahynéval. Részt vesznek Vida Ilona, Radó Anna, Árkossy és Polgár. — Este 7 és fél órakor rendes helyárrakkal színter kerül Dr. Gutty Soma mulattató életképe, a Mádi zsidó. Ujdonság itt először. A darabhoz a zenét Barna Izsó írta. A minden ízében mulattató darab főszereplői Polgár, Árkossy, Sarkadi, Deésy, Vadász. A nők közül résztvesznek Lónyai Pirocska és Szakácsné.

Szavay Gyula Szép Ilonka című regényes daljátékából meg kezdődnek a színpadi próbák, az ének részek betanulásával teljesen elkészült a személyzet. A daljáték főszereplői Zilahyné, Föthy Frida, Radó Anna, Polgár, Árkossy, Bay, Sarkadi, Békés.

Az Asszony. Holnap szombat Csokonai születésének évfordulója alkalmával színter kerül Porzolt Kálmán nagy sikert aratott színműve Az Asszony. A

színmű előadását meg előzi Vályi Nagy Gusztáv Csokonai Prólóg-ja, melyet Szakács Andor fog szavalni. A színmű főszereplői Szakács Juliska, Szabó Irma, Ternyei, Szakács, Deésy, Bórczi stb.

Egyházkerületi közgyűlés.

Harmadik nap.

— Saját tudósítónktól. —

Debreczen, nov. 15.

Az egyházkerületi közgyűlés harmadik napja volt ma, amelylyel egyszersmind véget is ért a közgyűlés. Lányha érdeklődés mellett tárgyalták le a még hátra lévő ügyeket.

Délelőtt 9 órakor nyitotta meg Dávidházy János egyházi elnök a tiszántuli egyházkerületi közgyűlés harmadik napját.

A gyűlésen az összes szönyegen levő ügyek elintézését nyertek.

Sas Béla egyházkerületi jegyző felolvasta a gyűlés elején a közgyűlés második napjának jegyzőkönyvét, melyet minden megjegyzés nélkül elfogadtak s hitelesítettnek jelentett ki.

Azután Dicsőfy József felolvasta az egyházkerületi elnökség határozati javaslatait egyes adminisztratív ügyekben, melyet a gyűlés egyhangulag magáévá tett. Nagyobb vitát csak a hódmezővásárhelyi tanárok kosztosok tartása ügyében hozandó határozat provokált.

Az elnökség azt javasolta ez ügyben, hogy a tanárok is vehessenek föl tanulókat ellátásra.

Ezzel szemben Pap Imre ellenkező álláspontot foglalt el s hosszas beszédében kifejtte az ügyben való nézetét, s kéri a gyűlést, tiltsák el a tanárokat a kosztosok tartásától. Főszóvaltak még Dóczy Imre, Sas Béla. Elnök elrendelte a szavazást, melynek eredménye az lett, hogy a közgyűlés az elnökség javaslatát elfogadta.

Ezzel a gyűlés délelőtt 1 órakor véget ért.

Délután még egyes fegyelmi bírósági és közigazgatási ügyek nyertek elintézését, melyeknek letárgyalása után a tiszántuli egyházkerület őszi közgyűlése véget ért.

UJDONSÁGOK.

Szerkesztőségi telefon az. 339.

Szerkesztőségi ó.: d. e. 8—12 d. u. 2 ó. éjjeli 2. ó Szerkesztőség és kiadóhivatal Piac-utca 47. sz.

— **Személyi hír.** Tisza István gróf, a ki 2 napig Debreczenben tartózkodott, ma elutazott.

— **A darabantok élnek.** A nemzet színpolyozói, az alkotmány tiprására vállalkozott darabantok még mindig mo zognak. Mint budapesti tudósítónk táviratozza, a haladárók minden pénteken este együtt vannak a Continentál-szálló egyik földszinti külön termében. Ott vacsorálnak és megbeszélik a jövődre vonatkozó terveiket. A haladópart e vacsoráin a volt megyefőnökök, kormánybiztosok és adminisztrátorok. sőt a Fejérvár-kabinet tagjai közül is többen részt vesznek. Maga Fejérvár Géza báró sohasem jelent meg a darabantok között, most az agg táborszernagy szigorúan tartózkodik minden politikától, de még inkább kerüli a volt párthiveivel való érintkezést. Ellenben a péntek esti konventikulumot a Fejérvár kormány tagjai kultiválják. Legutóbb megjelent a vacsorán Kristóffy József is, a ki két hete érkezett meg Drezdából, a hol a Lehman-féle szanatórium-ban ideges gyomor baját kuráltatta. A volt belügynök a legnagyobb esendben, szinte

titokszerűen érkezett Budapestre, a hol a párthivein és elvbarátain kívül nem érintkezik senkiivel. Szorosán ápolja az érintkezést darabont társaival s biztatja embereit, sőt már konkrét tervei is vannak a jövőre nézve. Ezek a tervek egyelőre nem szólnak a legközelebbi időre, hanem bevárja, a míg a Wekerle kormány benyújtja a választói reformról szóló javaslatot s aztán országos körútra készül az országban.

— **A városi tisztviselők fizetés-javítása.** Ismeretes az a tervezet, a melyet a város tisztikarának fizetés emelése ügyében legutóbb kidolgoztak. Mint annak idején megírtuk a tervezettel a szervező bizottság legközelebbi ülésén foglalkozni fog. Értesülésünk szerint a bizottság a jövő héten fog összeülni és napokon át tárgyalja a város szervezési szabályrendeletét, a melynek keretén belül a fizetés javítással is foglalkoznak. A tisztviselői kar minden bizodalját a szervező bizottság tagjaiba veti és remélhető, hogy ez a bizalom meg is fogja hozni azt a kívánt eredményt, a mely olyan régi vágya a városházán mindenkinek.

— **Dr. Csernátoni Kálmán.** Sokan ismerték városunkban azt az igazán eszményileg szép, minden tekintetben derék fiatal embert, kinek halála hírért most közöljük. Csernátoni Kálmán elvégzvéni jogi tanulmányait, a helybeli kir. törvényszéknél lett joggyakornok s emésztő kórral torkában letette jogtudori szigoratait, de már nem volt arra sem ideje, hogy magát doktorrá avattathassa, fürdőkre kellett mennie, honnan halálos betegen anyjának és nagyszüleinek miskolczi otthonába tért meg s itt mai nap november 15-én reggeli hat órakor meghalt, hagyván maga után feledhetetlen fájdalmat, édes-bus emlékezetet. Temetése folyó hó 17-én szombaton lesz. Halálát sok debreczeni jó barátján és ismerősein kívül városunkból közelebről nagybátyja, Csiky Lajos theol. tanár és családja gyászolja. Legyen áldott emlékezte a korán elhunyt, minden szép reményre jogosító ifju embernek.

— **Borkezelési tanfolyam.** Minden esztendőben megtartani rendeli a földmívelési miniszter a borkezelési tanfolyamot, a mely rendszerint a budafoki m. kir. pincemesteri iskolánál van. Az idén november hó 19-től december 1-ig lesz tanfolyam a kiskirtokosok és vincellérek részére. December 3-tól 15-ig nagyobb szőlőbirtokosok és gazdatisztek számára. Az érdeklődőknek bővebb felvilágosítást nyújt Rácz Sándor igazgató Budafokon.

— **Csokonai születése napja.** Holnap van Csokonai születésének évfordulója, holnap nov. 17-én ujítja fel a Csokonai kör hagyományos szokásaihoz híven a költőnek édesbus emlékezetét. A kör ünnepi felolvasó ülésén ismét hallani fogjuk Csokonainak mély érzéseit, magasan szárnyaló gondolatait és csapongó vidám jókedvét. — A debreczeni művelt közönség és a tanuló ifjuság majdnem ünnepnek tartja ezt a napot és bizonyosan megtölti holnap, szombaton délután az „Arany Bika” dísztermét.

— **Drágább a fekete kávé.** Álljon elő az az ember, a ki azt mondja, hogy Debreczen nem halad. Ha nincs villamos világítás, vízvezeték és csatornázás, van olyan drága fe-

lete kávénk, mint a fővárosban. A debreczeni kávések egyrésze ugyanis azzal akarta Debreczent előre vinni, hogy felemelte a fekete kávé árát. Nem tudni egyelőre, hogy mi indította a derék kávéseket a stájerolásra, de annyi bizonyos, hogy a pikolókat és „kávét pohárban” élvező közönség föltétlenül megkivánja az áremelés arányában a jobb kávét.

— **Az akadémia ifjuság Rákóczi ünnepélye** ma délután 5 órakor lesz megtartva a Bika dísztermében, előreláthatólag nagy érdeklődés mellett. Jegyek ma déli 12 óráig Csáthy Ferencz könyvkereskedésében és este a pénztárnál kaphatók.

— **Eljegyzés.** Báthory Sándor dr. orvos-gyógyszerész eljegyezte Bisothka Rózsát, özvegy Bisothka Gáborné bájós leányát Debreczenben.

— **Szerda.** A Gundel János gondos szerkesztésében megjelenő „Szerda” című folyóirat legújabb száma az előzőkhöz hasonló kiváló tartalommal jelent meg. — Farkas Géza dr. tanulmányt, Gárdonyi Géza a színészetéről ír benne érdekesen. Ady Endre verse, Heltay Jenő novellája és az eleven rovatok teszik érdekessé ezt a jeles heti lapot. A Szerda egyes száma 60 fillér. — A könyvkereskedésekben kapható.

— **A hajdu városok.** A minap szóvátottuk, hogy Hajdumegye rendezett tanácsu városai a rendezett tanácsu városok országos értekezletén nem voltak jelen. Mint ma értesítenek bennünket, Hajdunánás város érdekében Csohány László polgármester és Berencsy János t. ügyész voltak Budapestben, ahol is résztvettek az országos kongresszuson.

— **Tolvaj a kantinban.** A 39-ik gyalogezred kantinosa ma észre vette, hogy husz koronája hiányzik. Kutatót, keresett utána, de nem találta. Végre is jelentést tett róla a rendőrségen. A nyomozás megindult és Bikfalvy József rendőrbiztos a tolvajt Nyitrai Kálmán személyében letartóztatta.

— **Megszöktetett leány.** A besztercei csendőrség táviratilag értesítette a főkapitányságot, hogy Nagyenyed és Tóvis között a napokban eltűnt egy tekintélyes és gazdag besztercei polgár 21 éves leánya, Thomac Frida aki hozzátartozóinak állítása szerint vagy bünténynek esett áldozatul, vagy leánykereskedők kezére került. A csendőrségi nyomozás eddig egyik állítást sem találta beigazoltnak és valószínűnek tartja, hogy a leányt megszöktették. A leány kis termetű, erős testalkatú, haja szőke.

— **Esküvő.** Máramaros Sándor f. hó 18-án tartja esküvőjét. Groszmann Laurával.

— **A szicíliai tengerparti ünnepély.** A debreczeni jóiékony nőegylet december 15-én tartandó szicíliai tengerparti ünnepélye sikere ügyében serényen dolgozik a mulatság rendező bizottság. A rendezőség ez alkalommal nem bocsát ki névre szóló meghívót, hanem a hírlapok útján hívja meg a páratlanul szépnek ígérkező ünnepélyre városunk közönségét. Az ünnepélyből befolyó jövedelemből a nőegylet bizonyára sok árvának szerez örömet és sok szegényt fog segíteni a tél hideg napjaiban. Jegyek kaphatók Molnár Ferencz üzletében. Páholy-jegy 12 korona, személyjegy 3 korona, gyermekjegy 1 korona.

— **Nagy botrány az Adria kávéházban.** Az éjjel nagyobb társasággal jött be a Rákóczi-ut Adria-kávéházba egy testőrségi őrmester és mulatott. Vigadás közben felugrott, kirántotta kardját és azt kiáltotta:

— Ahol én mulatok, ott ne mulasson zsidó!

Rátámadt a többi vendégre és kiverte őket a kávéházból. Klein Ödön kávé előhozta az 1668-as rendőrt, akire a hírcias őrmester rákiáltott: „Menjen a pokolba! Szentpétery Zoltán tiszthelyettes vagyok!” Ezután felrántotta a kávéház ajtaját és „Valamennyi zsidó ki innen!” kiáltással folytatta munkáját. Végre több rendőr segítségével sikerült a dühöngő őrmestert kocsin a téparanosnoksághoz beszállítani, ahol megállapították róla, hogy Vaskó János a neve és megindították ellene az eljárást.

— **Kérelem asztaltársaságokhoz.** A Csap-utcai fuiskolába jár egy jóviseletű szegény tanuló, akinek atyja Amerikába ment, 4 tagu családjának még eddig semmi segélyt sem küldött. Az anya teljes elhagyatottságában, súlyos nélkülözések között esedezik, méltóztassanak 10 éves fiát téli ruhával ellátni, mert különben a kis fiu nem járhat iskolába.

— **Meghaltak.** A debreczeni állami anyakönyvi hivatalban a tegnapi nap folyamán a következő halálozásokat jelentették be: Bancsó N. ev. ref. 1 napos, Nagy Erzsébet ev. ref. 21 hónapos, Soós Gábor ev. ref. 58 éves.

— **Legjobban szeretem a friss telt arcot.** Ki ne volna e tekintetben egy véleményen Mephisto-val? De mily gyakran nélkülözik a fiatal emberek a friss arcot. E helyett látni sápadt arcszínt és általános gyengeséget, anélkül, hogy valamely betegség mutatkoznék. És még is ezen rossz arcszín súlyos tüdőbajnak az előjele. Ily esetben tehát „Sirolin-Roche”-t kell venni, amely — mint azt számtalan orvos igazolja — a vért javítja, az az organizmust erősíti, az étvágyat előmozdítja és a testet tuberculose behatolásától megvédi. „Sirolin-Roche” gyógyszerárban kapható.

— **Megnyiták a Hungária kávéház** ujonnan átalakított s tetemesen megnagyobbított helyiségei. Az intelligens családot egyedüli találkozó helye. Naponta zene-estély. Hideg buffet. Saját termésű borok. Tisztelettel Weichinger Károly.

— **A Hajdumegyei népbank** Piac-utca 26. sz. nagytársasági épületében minden törzsbetétre, azaz heti 50 fillér befizetésre utólagos kamatszámolással 100 korona kölcsönt folyósít. Ezen rendszer mellett nem kell a kölcsön után külön kamatot fizetni, mivel a heti befizetésekben a kamat is befoglaltatik.

— **Gumi különlegességekben** óriási választék. Mintaküldeményt 2 korona ellenében küld Schön Sándor keztűi és kötészermester Debreczen, Piac u. 12. Stenczinger-ház.

— **Sok nézője** akadt a Nyakkendőkirály fényes kirakatainak, ahol a férfi őszi divat újdonságai látható, meglepő szép nyakkendők már 1 koronától, férfi kalapok 4 koronától feljebb.

— **Ha érdeklí önt** az őszi férfi divat, tekintse meg a Nyakkendőkirály kirakatait. Férfi-kalapok 4 koronától. Nyakkendők 1 koronától feljebb a legizlensebb kivitelben.

— **Uj aranyozó folyadék, mely-lyel mindenki bármit is, azonnal és moshatóan újjá aranyozhat, 1 üveg 36 kr. Mentse áruházában Kossuth-utca 4. szám.**

— **Köszvényénél, oszúnál** használja a híres Király-balzsamot, melyet tekintélyes orvosok biztos sikerrel rendelnek. — Egy üveg ára 2 korona. Kapható a készítő Grósz Nagy Ferencz gyógyszerésznél Debreczenben, Kossuth-utca 8-ik sz. „Arany egyszarvu” gyógyszerészertár.

Wekerle a királynál.

A király Budapestre érkezése.

A delegacionális érkezése.

— Távirati tudósítás. —

Budapest, nov. 15.

Wekerle Sándor miniszterelnök tegnap este rövid tartózkodásra Bécsbe utazott. A miniszterelnök már holnap visszatér Budapestre. Utja egy hét előtt elhatározott dolog volt, mert folyó ügyeket kellett az uralkodó elé terjesztenie.

A folyó ügyeken kívül Wekerle a delegáció munkarendjére nézve tesz előterjesztést a királynak, de hécsi utját arra is felhasználja, hogy a delegacionális beszéd szövegét végleg megállapítsák.

Wekerle előterjesztést tett a király budapesti tartózkodásának részleteiről is. Az uralkodó érkezése befejezett dolog és a királyi várba már megérkezett az értesítés, hogy Ő felsége legközelebb hosszabb tartózkodásra Budapestre jön. Ehhez képest megteszik az előkészületeket.

Wekerle előterjesztésének anyagát egyébként a tegnap megtartott minisztertanács állapította meg, a mely délután 4 órától este 7 óráig tartott.

Bécsből jelentik, hogy Wekerle miniszterelnök ma reggel Bécsbe érkezett. Délelőtt 11 órakor a király külön kihallgatáson fogadta.

Wekerle több mint egy óra hosszúságú volt az uralkodónál és különféle előterjesztéseket tett.

A függetlenségi és 48-as párt e hó 19-én, hétfőn délután öt órakor az Erzsébet köruti körhelyiségében pártkonferenciát tart. Az értekezleten Kossuth Ferencz elnököl. A tárgy az 1907 évi költségvetés, a melyet a Házban való tárgyalásra előkészítenek.

TAVIRATOK.

Képviselő választás.

Szeged, nov. 15. Tápén Kelemen Béla országos képviselő főispánná történt kinevezése folytán, ma tartották meg az időközi választást. Két jelölt küzd a mandátumért. Az egyik Róth István, aki 210, és Fodor Miklós, aki 70 szavazatot kapott délutánig. A szavazók nagy számára való tekintettel a választás késő estig el tart.

Egy mandátum sorsa.

Budapest, nov. 15. A Kuria ma hirdette ki határozatát a nagyilondai kerület megtámadott mandátuma ügyében. A mandátumot a kisebbségben

maradt párt támadta meg azon az alapon, hogy a megválasztott nemzetiségi képviselő, Mihályi Tivadar dr. személyesen vesztegetett, etetett és itatott. A kir. Kuria a vizsgálatot elrendelte és a kolozsvári kir. tábla elnöke által kijelölendő egyik táblabíró bizta meg a vizsgálat megejtésével.

Mulatságok.

Filléregyleti teaestély. Az ev. filléregyesület tegnapi választmányi ülése elhatározta, hogy szokott teaestélyét e télen is megtartja január 19-én az Arany Bika szálló helyiségeiben. A felszolgáló leányok felkérése legközelebb megtörténik. A szegény iskolás gyermekek felruházásával és segélyezésével egybekötött karácsonyfa ünnepélyt a szokott módon szintén megtartja az egyesület. Az ujonnan felépített és új berendezésű ág. ev. elemi iskola segélyezésére a filléregylet 300 koronát szavazott meg.

Tanítók ügye.

Kérdés.

Sok szónak sok az alja. — Aki ma nem lát, nem hall, az strucpolitikus. A békésmegyei tanítók elkeseredettségükben kimondták az iskola falain kívüli munkálkodásra vonatkozó sztrájkot. — Eger, Bősörmény — mint sok más testület — feliratokkal zaklatják a kormányt. Csanádmegye észbekap s remek határozatot hoz.

Debreczen mindig elülhaladt eddig a tanítók méltánylásában, de ma konstatálnunk kell, hogy szűkkeblűen elzárkózik a tanítóság jogos követelése előtt.

A ref. presbyteriumban szóvá tette egy nemes szívű presbyter, hogy „szégyen az Debreczenre, hogy tanítóinak folytonosan kunyorálni kell. Ez nem méltó Debreczenhez!” — Ennek folytán utasított egy bizottság, hogy 1906. szeptember 1-ére rendezze a fizetés ügyet.

1906. szeptember 1-éig a tanítók drágasági pótlékot kaptak. — Most sem drágasági pótlékot nem kapnak, sem fizetésrendezés nem történt.

A ref. egyház nemes szívű főgondnokától, nagyságos Simonffy Imre királyi tanácsos urtól kérdezzük: mit gondol, nem-e érkezett el a 12-ik óra? — Még csak Benne bizunk. — Kérjük hathatós közbelépését.

n. y.

A Nákó-ügy epilógusa.

Tóth Béla becsületsértési ügye.

— Express tudósítás. —

Budapest, nov. 15.

Emlékezetben van még az a nagy láрма, ami gróf Nákó Sándor fiumoi kormányzóknak a beiktatása után keletkezett a sajtóban. Mindenfelé arról beszéltek, hogy egy csomó ifju ur, aki mind hírlapíró gyanánt szerepelt, alaposan megpumpolta az új kormányzót s az álhírlapíróknak ugyancsak bő szüretjük volt. A botrány persze legjobban bántotta azokat a zsurnalisztákat, akik igazán a lapjaik képviselőiben jártak lenn Fiumében és szintén a zsarolás gyanujába keveredhetek volna. Ez utóbbiak közül Zboray Aladár író megírta a dolgot a lapjában és tiltakozott az ellen, hogy a pumpolásban be-

csületes és igazi zsurnaliszták is részt vettek volna. A cikkekre egy Esti Levél válaszolt s annak írója, Tóth Béla többször kiáltott fel így a cikkében:

— Neveket kérünk, neveket! Mert aki konstatálja a botrányt, de neveket mégse említ, az „egy huron pendül amazokkal”. Már tudniillik a pumpolókkal, lehetett kivenni az Esti Levélből.

Vagy öt nap mulva Tóth Béla újabb Esti Levélben foglalkozott az ügygel s mert Zboray nem közölte lapjában azóta se a neveket, megismételte a méltatlanokodását:

— Azóta 100 óra is elmúlt, de Zboray ur még mindig hallgat — akár a dinnye a fűben...

Erre aztán Zboray Aladár felelt ugyan, de nem hírlapi uton, hanem magánlevélben s a következőket írta Tóth Bélának a többek között:

— Az ön mániákus, beszámíthatlan káromkodásai félrevezetik a közönséget. Ön sérteni tud, de helyt állani nem — a porondon, sem a bíróság előtt nem szokott. Az előbbin elvből nem, a bíróság előtt nyafog és jajveszékkel, amíg megesik rajta a „macskák” szive. Így hát önnel egyáltalán nem lehet szóba állani... Remélem, most már kielégítettem az ékes kívánságát ds hallgatni fog.

E levelet Tóth Béla sértőnek találván, Zboray Aladárt feljelentette becsületsértés miatt. Az ügyben dr. Császár Edwin büntető járásbíró ma délre tüzte ki a tárgyalást s azon a vádlottat dr. Zboray Miklós ügyvéd és országgyűlési képviselte.

A tárgyalást, mivel Tóth Béla nem jelenhetett meg, a jogi képviselőjének, dr. Bleuer Samu kérésére elhalasztották december 14-ik napjára.

A pörösködő írók ugyanez ügyből kifolyólag kölcsönös sajtópanaszt is tettek egymás ellen.

Törvénykezés.

A hamis váltó. Két rendbeli okirathamisítás miatt került tegnap a vádlottak padjára itj. Balla Márton hajduböszörményi napszámos. A bűn útjára tévedt ember a múlt év őszén egy 150 koronás váltóra ráhamisította Balogh Juliánna és Kapros Imre nevét és azt leszámítottatta. Minthogy első kísérletét fényes siker koronázta, a tavasszal ujjalag szerencsét próbált Balla egy kétszáz koronás váltóval. Ezuttal azonban rajtavesztett manipulációján, mert hamisítása kiderült. A törvényszék tegnap tárgyalta a váltóhamisító fiatal ember ügyét és miután tettét beismerte, hat hónapi börtönre ítélte. Vádlott az ítéletet megfélebbezte.

Elítélt orgazda. Kohn Márton bórkereskedőnek feltűnt a nyáron, hogy értékes bőrei rohamosan fogynak. Gyanút fogott, hogy azok nem rendes uton vándorolnak el, és gyanuja üzletének egyik alkalmazottjára esett. Feltevésében nem is csalódott, mert pár napi kutatása után rájött, hogy Kupfer Jenő tanonca már hosszabb időn keresztül rendszeresen lopja és mintegy 800 korona erejéig károsította meg. A vizsgálat során kiderült továbbá az is, hogy a bűn útjára tévedt tanonc a lopott bőroket Tyekkel János kocsisnak potom áron elvesztegette, ki aztán azokat értékesítette. A törvényszék orgazdaság vétsége miatt vont a tegnap felelősségre Tyekkel Jánost és társát Furó Györgyöt. Miután vádlottak beismerték bűnüket, a törvényszék dr. Oláh Miklós bíró elnöklete alatt Tyekkel Jánost 3 hónapi fogházra, Furó Györgyöt pedig 20 korona fő és 10 korona mellék pénzbüntetésre ítélte. Az ítélet jogerős.

Közgazdaság.

Terményfőzsde.

Schwarz E. debreczeni bizományos távirati jelentése
Budapest, 1906. nov. 15.

Jegyzések 50 kgrammonként szólnak. Készáru reggel lanyha, délután azonban kissé szilárdabb lett az állat irányzata.

1906. októberi buza	7.47.---
1907. áprilisi buza	6.69.---
októberi rozs	7.27.---
1906. áprilisi rozs	5.16.---
októberi zab	---
áprilisi zab	---
1907. májusi tengeri	---
1906. júliusi	---
1906. aug.	---
szeptembeli	---
1906. augusztusi repce	---

REGENY-CSARNOK.

Barangolás Erdélyben.

25 Irta: **Oláh Gábor.**
IV.

Julius 17—18.

Az ember szépérzése fordított arányban áll teste fáradtságával. Nem új történet, de magamtól jöttem rá, mert tapasztaltam. Meglehetősen meleg délelőtt vágtuk meg másodszer azt az utat, amelyen két nappal előbb a Berkes patakhoz rándultunk ki. Felettünk a légi szellemek hamuszínű felhőkből vontak sátrort, amelyen át a Nap, mint óriás félszemű ciklopsz, hunyorgott le ránk. De hamarosan kitémadt a világűr ravasz Odysseusa, egy haragos komor felleg képében, villámgolyóval vasával kiszúrta az óriás szemét, és a Nap, mint a germán hitrege égő Baldur-hajója, merült el a levegő sűrű párázatának már cseppekké olvadó tengerébe. Kékes színű ködök lebegtek a távoli Székelykő oroztatán. Az Aranyos, mint esüst zsinórzata a völgyesség zöld palástjának, élénk csillogással kanyargózt Torda irányában. Aladdin, a Cyrano gaszkonyi vitézeihez hasonló gémlábu sas, esodaleány, hangtalanul vágta rettentő patáival az országot fehér porát. Vitt magával, mint a Jupiter egyik holdját. Hasztalan nyekeregtem neki, hogy kiméljük a cipőnk talpát meg a szívünket, mert ez a kettő okvetlen szükséges a hosszas gyalogláshoz.

Mentünk, mendegeltünk, mint a civilizáció számkivetettjei, mint Plautus önkínzó. Az aranyosvölgyi emberek megbámultak bennünket. Aladdin volt a barna ember, én a kék ember. Sinfalván átsínlottunk, Várfalván vártát ütöttünk. Itt egy fontos történeti mozzanatot kell följegyezni. Itt ettem meg annak a tizennyolc tojásnak első harmát, amely tizennyolc tojást két napi utam egyetlen eledelenek mondhatok minden költői távlatítás nélkül. Ugy látszik, erre csak a tyukok tojnak lelkiismeretesen.

Borrévhez közel, fent a sziklaháton áll egy magános köszál, mint az Aranyos völgyét vigyázó őrkatoná. Mindenre szer társam el is nevezte Székelyországban; azért, mert innen fogvást már úgy mászunk befelé az oláhlakta vidékre, mint a csik a káposztába. A ripacsos Pokolkő szikla fenyegetve nézett le ránk; bosszantotta, hogy mi már nem szédületes szakadékjain kísértjük az istent, hanem

alatta suhanunk el, az oldalába vágott nagyszerű szekérron. Hajdanában odafent jártak a szegény vásáros emberek, sokan beleszedültek a Pokolkő fekete torkába. Azóta még mindig emberhusra éhes.

Letértünk az Aranyos mentéről a kedves Torockó kedvéért. A magyarságnak egy tiszta kis szigetje ez az oláhság szennyes tengerében. Ugy húzódik meg a Székelykő oltalmában, mint pajkos gyerek az édes anyja szoknyája megett. Torockón még az Isten is egy; tiszta unitáriusok a lakosai. Ok nagyon okosan úgy gondolkoznak, hogy a Legfőbb csakis egy lehet, egy és megoszthatatlan. Uralkodót sem türünk kettőt magunk felett, hát a mindenható személyét minék daraboljuk háromfelé? Egy az Isten, akár a Tűzben lássuk, akár a Természetben, akár megszemélyesített Atyában. A szentháromság egyvolta nagyon bajos dolog, mert vagy a három nem egy, vagy az egy nem három. Van az unitárius hitben valami erős matematikus józanság. Ezért is a torockóiak kereskedő, vállalkozó szellemű népek; köztük nem él meg a zsidó, mert olyan élelmesek, mint a zsidó. Szász vér is csörög egy kicsiny az erőkbén. Mindegy! Magyarok talpig. A ruházatok meg gyönyörű, talán legszebb egész Magyarország. A torockói leány, mikor felöltözik százötven pengős ruhájába, olyan, mint egy virágos rózsafa.

(Folytatjuk)

Igazán érthetetlen,

hogy még mindig vannak emberek, a kik hajlanak a meghülésre és még sem tettek próbát a régi híres Fay-féle valódi szodeni ásvány-pasztilákkal! Fay szodeniének köszönhetem, hogy már évek óta nem köhögök és hogy a meghülés minden jelensége a leggyorsabban eltűnik. És a mit elsőnek kell megemlíteni: jól tesz a gyomornak is és nincs meg benne a bonbonok stb. kellemetlen mellékhatása. A mellett egy skatulya csak 1 kor. 25 és minden e szakba vágó üzletben kapható:

Főraktárak Magyarországon: Egger Leó dr. és Egger J., Kochmeister utóda, Thalimayer és Seitz, Török József mindannyian Budapesten.

Donogán és Somossy

DEBRECZEN, Kistemplombazár.

Menyasszonyi kelengye és szőnyeg áruházában

raktárra érkeztek az

őszi divat

gyönyörű újdonságai
Szövetek, Blous flanellek, Selymek, Velezek.

Óriási választék !!

AGNES

MITOIGYUNK? Igyünk mohai forrást, ha a gyomor, bél és légcsőhuruttól szabadulni akarunk. Igyünk mohai forrást, ha a vesébajl gyógyítani akarjuk. Igyünk mohai forrást, ha a vesébajl gyógyítani akarjuk. Igyünk mohai forrást, ha a vesébajl gyógyítani akarjuk.

A mohai **Agnes-forrás**, mint természetes szénásványos ásványvíz, föllélelül tiszta, kellemes és olósó savanyúvíz; dús szénásványtartalmánál fogva nemcsak biztos egyszer tartósan meggyógyít, hanem a benne foglalt gyógyóknál fogva kitűnő szerepet játszik a legkülönbözőbb gyomor-, légcső- és húgyszervi betegségekben. 26 év óta bizonyosodott, hogy a mohai **Agnes-forrás** a legértékesebb és leggyógyibb ásványvíz. Számos elismerő nyilatkozat a forrás leírásában olvasható. Házastársok számára másfél literesnél valamivel nagyobb üvegekben orvosi szaktekintélyek által ajánlva. Számos elismerő nyilatkozat a forrás leírásában olvasható. Házastársok számára másfél literesnél valamivel nagyobb üvegekben minden kétes értékű mesterségesen szénásványosított vízzel, sőt a szódavízzel is olcsóbb; hogy az **Agnes-forrás** vízét a legszegényebb ember is könnyen megszerezhesse nagyobb vidéki városokban lerakatok szervezték, ugyanott forrás létesítését ismertető füzetek ingyen kapható. A forráskezelés.

Főraktár Csanak József úrnál Debreczenben.

Legjobb bajuszodró a híres DEBRECZENI

„CZIVIS” bajuszodró.

mely nem tép, de jól összetartja és nödteti a bajuszt!

1 doboz ára 40 fillér.

Készítő helye s főraktára

Mihalovits Jenő

gyógyszertára a „Kigyó hoz” DEBRECZENBEN.

Megnagyobbított divatraktárunkra

gyönyörű választékban érkeztek az őszi és téli idény

legszebb újdonságai:

Női ruha- és kosztüm szövetek. Fekete és színes ruha selymek. Lyoni divat-selymek színházi blouzekra. Csipke- és selyem Esarpok

jutányos szabott árakhoz

SZABÓ LAJOS FIAI

vászon-, divat- és szőnyeg-áruház.

Kirakataink állandóan a legutolsó divatot tüntetik fel. 2

1366/1906. v. k. szám.

Árverési hirdetmény.

A debreczeni kir. jbiróságnak V. 2750/2—1906. számú végzése folytán közhírré tétetik, miszerint Spitz L. részére, Kovács János debreczeni lakostól 46 kor. 80 fillér tőke, ennek 1906. évi július hó 5. napjától számítandó 6%, kamatai és eddig összesen 32 kor. 80 fillér perköltség erejéig 1906. évi október hó 4-én biróilag felülfoglalt és 659 koronára becsült butorok és egyéb ingóságok 1906. évi november hó 28-án délelőtt 11 órakor kezdetét veendő és Hatvan-utcai kert II. járás megtartandó nyilvános birói árverésen a legtöbbet ígérőnek azonnali készpénz fizetés mellett szükség esetén becsáron alul is elfognak adatni.

Debreczen, 1906. évi október hó 30-án.

Oláh Géza, birói kiküldött

Apró hirdetések.

10 szögig 40 fillér, azontul minden szó 4 fillér, a legkisebb hirdetés 40 fillér. Vastag betűkből szedett minden szó 8 fillér. — Vidéki megkezdésűk tiszteleg választóhelyeget esatolul.

Törlesztéses, valamint másféle pénzkölcsönöket igen kedvező fizetési feltételekkel a lehető legkisebb kamat mellett folyósítat; drága kamatu kölcsönöket kiecséreltet; birtokokat vesz és elad: Héry bankirodája Piacz-u. 46. (Szentanna-u. sarok.)

Felsőréz tűzőző felvétetik a „Csizmadiák termelő és árucarnokánál.”

Tanuló egy fűszerüzletbe, tanuló egy papír és könyvkereskedésbe fizetéssel felvétetik. Czim a kiadóba.

Gouvérirozást 3 krajczártól kezdve elvállal **Rózsa Ignácz** női felöltő- és kalap áruháza Debreczen, kistemplombazár.

Vigyázzon! Uraktól levetett ócska ruhákat igen tisztességes árban vesz **Rósonberg Béni** Bádagos-u. 4. sz.

Kaptákat készen raktáron tartnak és minták után megrendelésre készítünk. Csizmadiák termelő és árucarnoka **Margit** fürdő-telep.

Csizmadia tanonezokat napibér mellett szegődtetünk. Csizmadiák termelő és árucarnoka **Margit** fürdő-telep.

Takarítónőt keres gargon lakásu fiatalember lakásért. Csapó-utca 30.

1 liter petroleum 14 krajczár **Darvas Miksa** fűszer üzletében **Teleky** utca 104.

1-2 éves legfinomabb gyökeres vesszők olcsó árért kapható **Varga** u. 43.

Kristály petróleum! a legfinomabb, mely szép, fehér fényt ad és tartós; mégsem drágább mint aféle hirdetett sárga büzös petróleum. Kapható csakis **Térei J.** utóda cégénél **Hatvan-utca** 13.

Egy szép és korrekt helyesírással bíró, intelligens megjelenésű fiatal ember állást keres. — Czim a kiadóhivatalban.

Egy jó karban lévő pedálos czimbalom keresztetik. Ugyanott egy czimbalom tanítónő felvétetik. Czim a kiadóhivatalban.

Makulatura papír olcsón kapható a kiadó hivatalban.

Kongré munkát, horgolást, monogrammok, hímzését és bármilyen más kézi munkát elvállalok. Czim a kiadóba.

Egy majdnem egészen új portál olcsón eladó. **Miklós-utca** 22.

Három ajtós bolt, esetleg két részre osztva kiadó azonnal a legforgalmasabb helyen **Csapó-u.** 11.

Komáromi M.

műhangszer készítő
Legnagyobb hangszer üzlete
József kir. he. cog utca 2 Bika szálloda mellett.

Czimbalom vételnél díjtalan tanítás saját czimbalom iskolámba. **Legnagyobb zongora terem Piacz-utca 49.** főpostával szemben.

Bérbe adott zongorákat új gyanánt nem adunk el, mindenféle hangszerek részletfizetésre is. Többféle gyártmányu

Gramophonok

és lemezei, a hírnevesebb gyártmány, lemezekben óriási választék. **Szakszerű műhely,** nem kontár, új hangszerek készítését és javítását művésziessé nem mint kontár, de mint szakképzett készítjük. Zongora hangolást vidéken is.

Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Az újonnan érkezett hurfonó gépemen a legkitűnőbb minőségű hurokkal szolgálók.

1000 liter ujkerti óber = eladó =

kitűnő minőség, özv. **Jánossy Józsefnél,** Burgondia-utca 18. szám.

Virágzó remek faj

Krizantémumok

olcsón kaphatók

Kontsek Gézánál.

Megeredt a legolcsóbb
petroleum forrás.

HOL?

Fazekas Kálmán,

fűszer- festék- és petroleum raktárában

Hatvan-u. 5. szám.

1 liter legfinomabb **szalon petroleum 14 kr.** a legkényesebb körégő lampákba használható. ←

Az üzlet Szombaton este fél 5-kor nyílik.

A „Hajdudorogi Takarékos és Hitelszövetkezet”

1906. évi november 25 én d. e. 9 órakor Hajdudorogon saját helyiségében

rendkívüli közgyűlést tart.

A közgyűlés tárgya:

Egy felügyelő bizottsági tag választása.

Az igazgatóság.

Az alapszabályok 36. §-a értelmében a közgyűlésen minden törzsbetét egy szavazatra jogosít, de saját törzsbetétei után senki 10 szavazatnál többet nem gyakorolhat. Megbízásból további 10 szavazat gyakorolható.

A közgyűlésen jelen levő tagok, csak személyesen, távollevő tagok pedig csak szavazatképes szövetkezeti tagok által gyakorolhatják szavazati jogukat. Az evégből kiállítandó meghatalmazás, melynek alakját az igazgatóság állapítja meg, a közgyűlés előtt 3 nappal a szövetkezet hivatali helyiségében adandó át.

ÜZLET FELOSZLATÁS.

Két üzletem egyikét Csapó-utca sarok és kenyér-piacz sarok alatt levő

Maradék áruházat

visszavonhatatlanul felosztatom.

Az összes áruk nagyon olcsón lesznek oladva.

L O W Y F.

Piacz-utca 24. Fehérló szálloda mellett.

ÜZLET FELOSZLATÁS.

Neonától Rósonberg és Kronovits könyvnyomdáiban Debreczen, a főpostával szemben

Üzlet felosztatás.

Üzlet felosztatás.